

Miljø- og Planlægningsudvalget (MPU)
Økonomigruppen og 2. Udvalgssekretariat

10. januar 2007

**Notat
om
udviklingen i miljøudgifter og miljøskatter m.v.
(1971-2005)**

1. Introduktion

Ofte hører man, at udgifterne til miljøet tager en stigende del af samfundskagen end tidligere. Desværre er det ofte ikke præciseret nærmere, hvorledes udviklingen i udgifterne er over en årrække, og hvad miljøudgifterne egentlig er. Her i notatet analyseres den overordnede udvikling nærmere.

Først analyseres udviklingen i **miljøudgifterne og -indtægterne** fra begyndelsen af 1990'erne til i dag. Miljøudgifter og -indtægter indeholder oplysninger om den **offentlige sektors aktivitet på miljøområdet**. Den primære aktivitet kommer af affalds- og spildevandsanlæg.

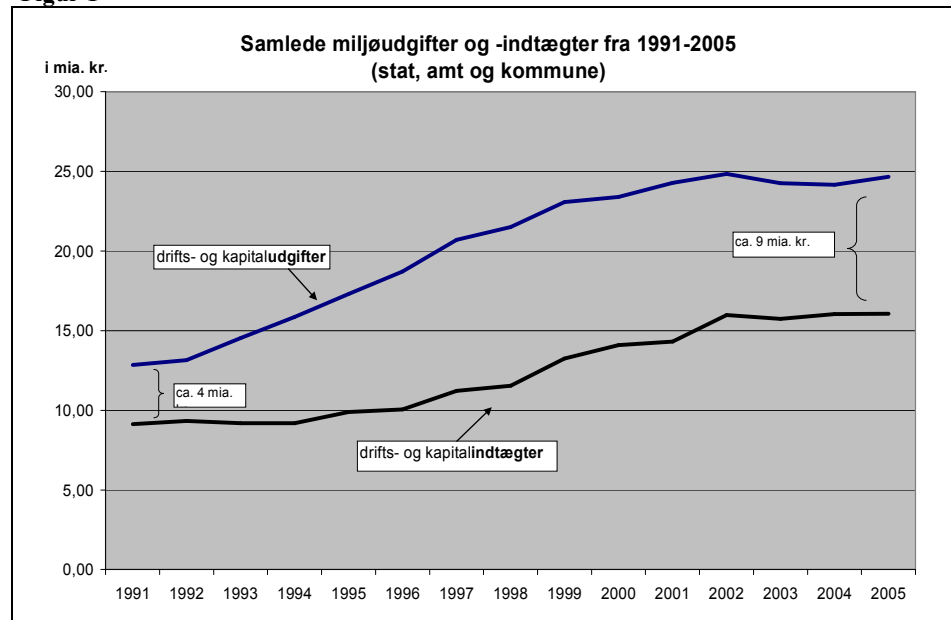
Dernæst følger en gennemgang af udviklingen i de **miljørelaterede skatter** fra 1970 til 2005, da skatterne bl.a. bidrager til at ændre **folks adfærd** i retning af mindre belastning af miljøet i forhold til, hvis afgiften ikke fandtes. Miljøskatterne er nok også den type af omkostninger, som man hører mest om i de politiske diskussioner, da disse omkostninger både belaster erhvervslivet og husholdningerne. Derfor er skatterne også det mest centrale i analysen.

Miljøet bliver ikke kun reguleret gennem skatterne og løbende udgifter, men man anvender også **subsider til virksomheder** for at fremme specifikke formål. Til sidst vil der være en kort status over, hvad der bliver givet subsidier til, og hvor store disse er.

2. Samlede miljøudgifter og -indtægter fra 1991 til 2005

I figur 1 ser man den offentlige sektors miljøudgifter og -indtægter (løbende priser).

Figur 1

Kilde: Danmarks Statistik (2006): Miljø og Energi. I definitionen indgår hele den offentlige sektor (inkl. offentlige ejet selskaber med affald og spildevand), og kan ikke sammenlignes med Danmarks Statistiks 10-årsoversigts funktionel fordeling, som kun tager den direkte forvaltningsretlige offentlige sektor med.

Den offentlige sektors miljø**udgifter** er steget pænt fra små 14 mia. kr. i 1991 og toppede med ca. 24,9 mia. kr. i 2002, hvorefter de er faldet en smule. I 2005 var udgifterne på 24,7 mia. kr., som er nogenlunde samme niveau som i 2002.

De pæne stigninger i udgifterne i perioden kommer af en fordobling i udgifterne til spildevands- og affaldsanlæg, der er de to største poster, som tegner sig for ca. 15 mia. kr. af udgifterne i 2005. Der er også vækst i andre udgiftsposter i perioden, og de væsentligste er udgifterne til ”miljøbistand”, ”biologisk mangfoldighed og landskab” og ”øvrige”, der er vokset til ca. det dobbelte og udgør i 2005 ca. 7 mia. kr.

Miljø**indtægterne** er vokset i mindre tempo end udgifterne i perioden, men indtægterne topper også i 2002, hvor de er steget fra ca. 9 mia. kr. i 1991 til ca. 16 mia. kr. i 2002. Indtægterne holder sig nogenlunde konstant de efterfølgende år, og er på 16,1 mia. kr. i 2005. Hovedparten af miljøindtægterne kommer til dækning af de kommunale spildevands- og affaldsanlæg.

I alt er **forskellen** mellem miljøudgifterne og –indtægterne vokset fra ca. 4 mia. kr. i 1991 og op til 2001, hvor forskellen var på ca. 10 mia. kr. I dag er forskellen mellem udgifter og indtægter gået ned til ca. 9 mia. kr. Den øgede forskel i perioden skyldes øgede bevillinger til bl.a. ”miljøbistand”, ”biologisk mangfoldighed og landskab”, der ikke dækkes direkte af indtægter fra borgerne.

Fordeling på stat, amt og kommune

Miljø**udgifterne** er som nævnt 24,7 mia. kr. i 2005, og indeholder udgifterne til affalds- og spildevandsanlæg, men derudover er der en række andre udgifter, som gør, at de kommunale udgifter ”kun” udgør 70 pct. (ca. 17,3 mia. kr.).

Staten og amterne har udgifter på 30 pct. (ca. 7,5 mia. kr.) i 2005, og udgifterne har mere præg af overordnet prioritering af forskningsmidler og miljøbevaringsinitiativer end egentlig daglig drift af miljøet.

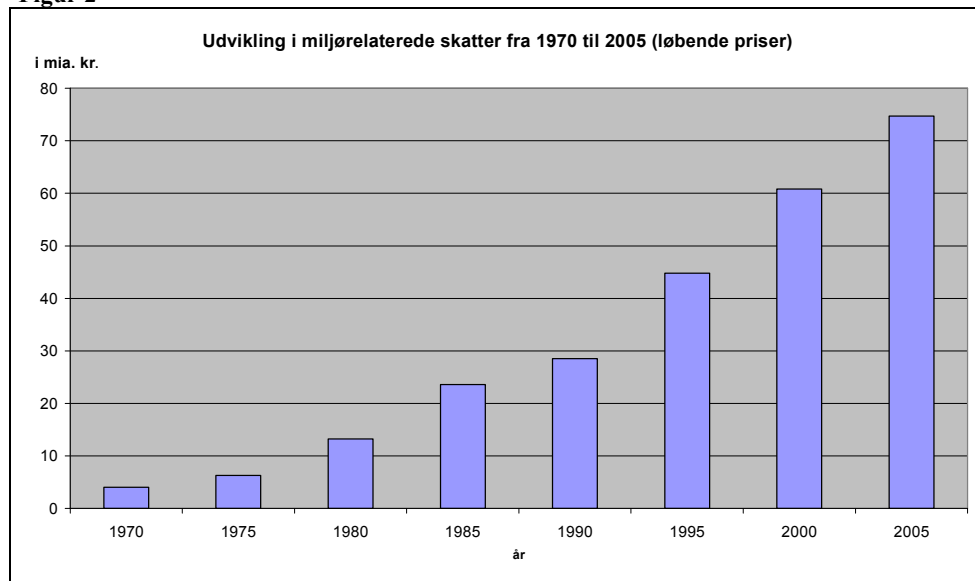
Miljø**indtægterne** er på 16,1 mia. kr. i 2005 og ca. 92 pct. af indtægterne kommer fra kommunerne, da de driver affalds- og spildevandsanlæg, som udgør kernen i miljøindtægterne.

3. Miljøskatter fra 1971 til 2005

Skatteniveauet

Der har været en hel del diskussion om miljøskatterne, og derfor præsenteres et generelt tilbageblik af skatteniveauet siden 1970 og fremefter (NB. løbende priser).

Figur 2

Kilde: Danmarks Statistik (2006)

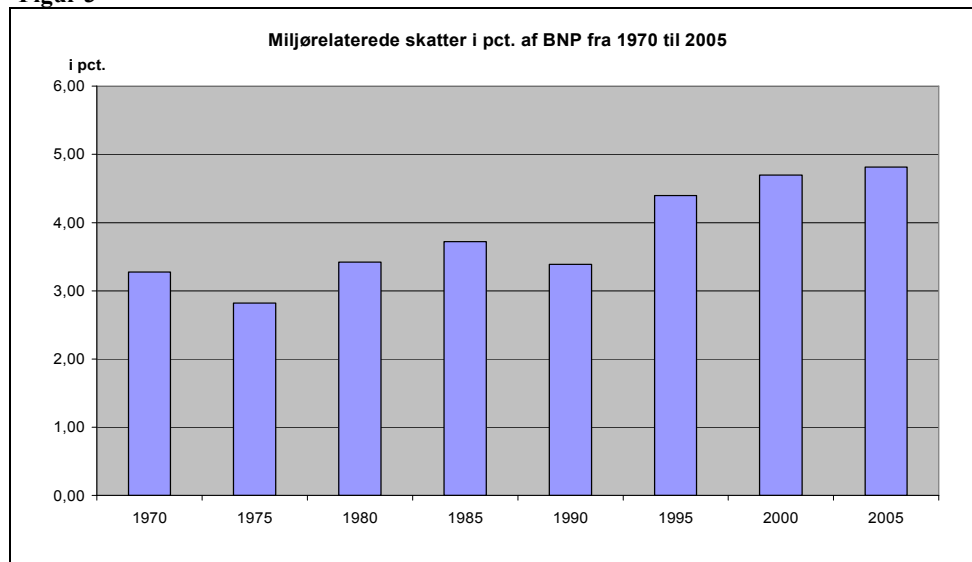
Figur 2 viser udviklingen i miljørelaterede skatter fra 1970 til 2005. Miljøskatter udgjorde ca. 4 mia. kr. i 1970 og er vokset til ca. 75 mia. kr. ved udgangen af 2005. Samlet set er **skatterne vokset støt gennem hele perioden.**

Miljø-skattetrykket

Produktionen i samfundet er også steget siden 1970, og derfor kan man se i figur 3, hvor meget miljøskatteniveauet udgør af produktionsniveauet (BNP). Figur 3 viser således, hvor meget skatteindtægterne fra miljøet har udviklet sig i forhold til samfundets produktion.

I 1970 udgjorde miljøskatterne ca. 3,3 pct. af BNP. Dette er steget og faldet en smule omkring de 3 pct. op til 1990. I de sidste 10 år udgør miljøskatterne dog mere end tidligere perioder, da de nu er på ca. 4,8 pct. i 2005, som er det højeste niveau, der er observeret.

Figur 3

Kilde: Danmarks Statistik (2006)

Det skal undersøges nærmere, hvilke skatter som er vokset i de seneste år, da Danmark i de seneste 10 år har haft nogenlunde samme miljøskattetryk. Til dette formål kan de miljørelaterede skatter opdeles på fire hovedkategorier: **energiskatter, transportskatter, forureningskatter og ressourceskatter.**

Fordeling af de fire overordnet skatteindtægtskilder på miljøområdet

Miljøskatterne var på ca. 75 mia. kr. for 2005, og **energiskatterne** er den største skattekilde, da den giver små 50 pct. af skatteindtægterne. Husholdningerne betaler 2/3 dele af energiskatterne og erhvervslivet resten. Energiskatterne består primært af CO₂-, benzin-, olie- og gasafgifter.

Den næststørste kategori er **transportskatter**, som udgør ca. 45 pct. af skatteindtjeningen. De væsentligste indtjeninger fra denne kategori er registreringsafgifter og vægtafgifterne.

Forureningskatter (f.eks. skat på affald) og **ressourceskatter** (primært ledningsført vand) tegner sig kun for ca. 5 pct. af skatteindtægterne.

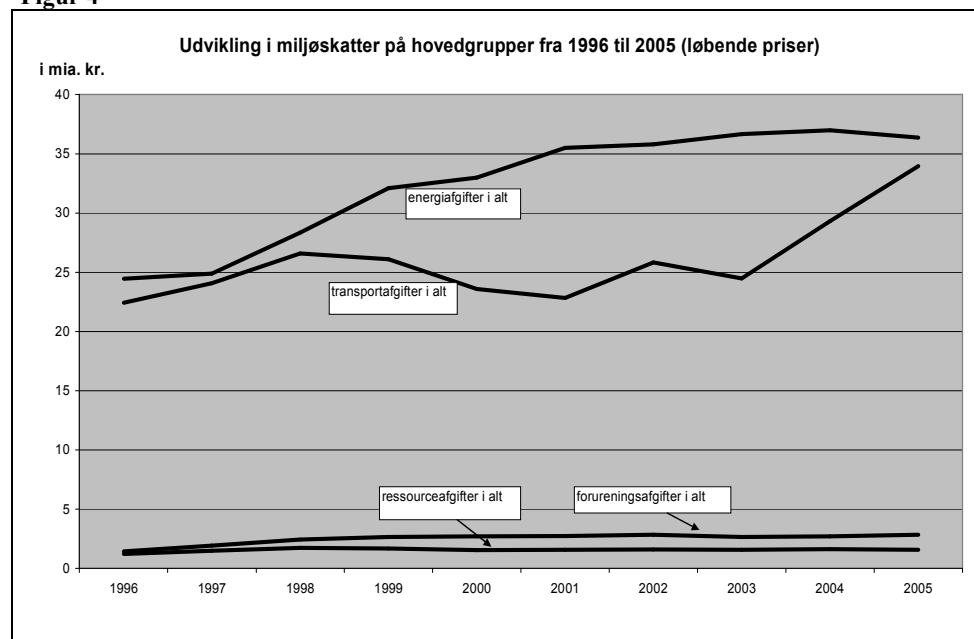
Figur 4 viser udviklingen i de fire skattetyper fra 1996 til 2005.

Energiskatterne er vokset støt i perioden 1996-2001 til ca. 36 mia. kr. Efter 2001 er der en tendens til stagnation i indtægter fra energifgifter.

Transportsskatterne er den mest interessante skattetype, da den svinger mest i perioden. I 1996 var transportskatterne på ca. 22 mia. kr., og udviklingen i transportskatteindtægterne har svinget lidt op og ned i den mellemliggende periode (fra 1996-2003), men er steget kraftigt i de seneste år, således indtægterne faktisk er på 34 mia. kr. i 2005. Transportskatterne er meget konjunkturfølsomme, da indtægterne hænger sammen med, hvor mange biler, der bliver solgt i Danmark i et bestemt år.

Forureningskatterne og **ressourceskatterne** er nogenlunde konstant i hele perioden og udgør en begrænset andel af skatteindtægterne.

Figur 4

Kilde: Danmarks Statistik (2006)

De samlede miljøskatter er jo steget i perioden, men der kan være tale om rene konjunktursvingninger, og derfor bør man også se skatteindtægterne over tid, hvor de er renset for registreringsafgiften.¹

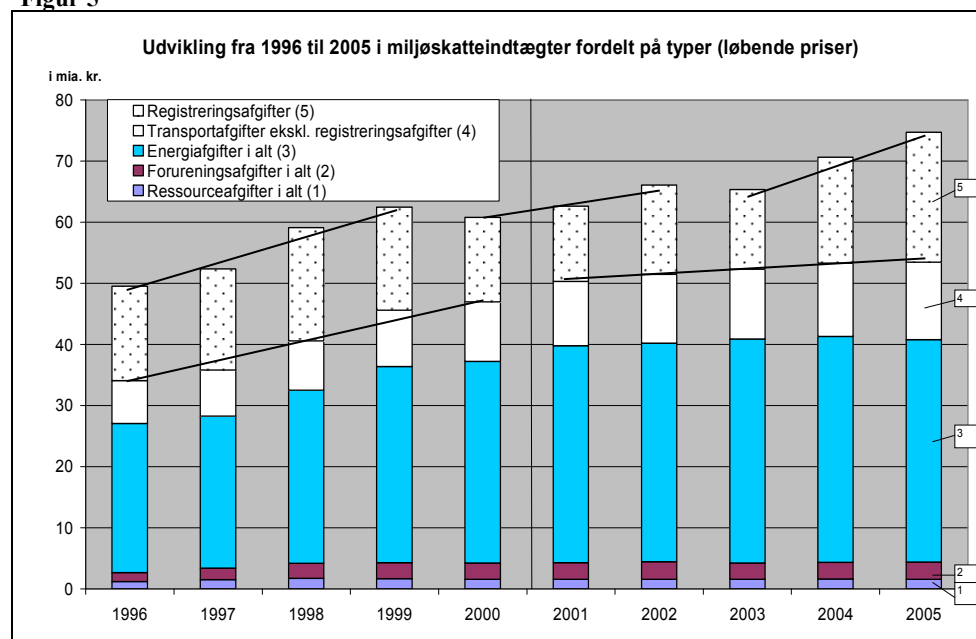
¹ Vægt- og benzin-afgifterne er også delvist konjunkturfølsomme, men varierer ikke i samme grad, da disse afgifter både betales af gamle og nye bil-ejere.

Skatteindtægtskilderne rensset for konjunkturfølsomme indtægter

Figur 5 viser udviklingen i **de samlede miljøskatter** fra 1996 til 2005, som findes, når man ser på summen af (1)-(5) gennem årene. Overordnet set er skatteindtægterne steget fra ca. 50 mia. kr. i 1996 til ca. 75 mia. kr. i 2005, men der er fluktuationer i skatteindtægterne imellem 1996 og 2005.

Fra **1996 til 1999** steg skatteindtægterne til ca. 63 mia. kr. i 1999, men de samlede indtægter faldt i år **2000** til ca. 61 mia. kr. I **2001** kom der igen et opsving i de samlede indtægter.

Figur 5

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik (2006)

Danmark er i dag i en periode med høj-konjunktur, og derfor vil det være interessant at rense miljøindtægterne for de mest konjunkturfølsomme indtægter, som typisk er registreringsafgiften på køb af nye biler.

De konjunkturuafhængige indtægter kan man finde ved at rense for registreringsafgifterne. Skatterne (ekskl. registreringsafgifter) var således på ca. 34 mia. kr. i 1996 og voksede til ca. 53 mia. kr. i 2005.

Der er derimod store forskelle i **væksten i skatteindtægterne**, som man kan se ved at inddele figuren i to lige store perioder: **1996-2000** og **2001-2005**. Fra 1996-2000 steg skatteindtægterne fra 34 mia. kr. til 47 mia. kr., hvilket giver en merskat på ca. 13 mia. kr. i perioden. Derimod er merskatten kun 3 mia. kr. fra 2001-2005, da skatteindtægterne kun er vokset fra 50 mia. kr. i 2001 til 53 mia. kr. i 2005.

4. Miljørelateret subsidier i 2005

Skatter kan mindske bestemte miljøbelastninger, men man kan også motivere til en mere miljømæssig adfærd ved at give subsidier. Tabel 1 viser de væsentlige subsidier for 2005, som er givet til virksomheder og husholdninger. Subsidierne har været nogenlunde konstant i de seneste år.

Tabel 1: Miljørelaterede subsidier i 2005

	i mio. kr.
Jernbanedrift	7.519
Kommunal busdrift	1.800
Kommunale tilskud til busdrift	991
Andet	1.411
Subsidier i alt	11.721

Kilde: Danmarks Statistik (2006)

Staten giver penge til jernbanedriften, således at befolkningen er sikret en vis forsyningssikkerhed i den kollektive transport. Endvidere har man valgt at understøtte denne transportform af miljømæssige grunde i forhold til bilkørslen. Der bliver givet ca. 7,5 mia. kr. i 2005 til at understøtte infrastrukturen og driften af jernbane, og ca. 2,7 mia. kr. tilfalder busdriften.

Med venlig hilsen

Flemming Dingsø Nielsen (3601)